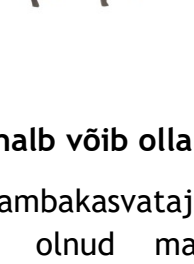

Lammas ja Kits

Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liidu kuukiri

AUGUST 2020

Kas halb võib olla hea, või on hoopis vastupidi

Lambakasvataja üheks suuremaks mureks on alati olnud madalad elusloomade kokkuostuhinnad ja kogu lambakasvatuseettevõtte majanduslik tasuvus. Viimase viie aasta jooksul olen näinud pakutavat loomade eest hinnaks 1,45€ eluskaalu kilo eest, kusjuures loomad olid korralikud, kuid kokkuostja mängis vingerpussi ja kasvataja jäeti patiseisu. Tänavusel müügiaastal on kokkuostjad pakkunud hoopis paremaid hindasid. Hinnavahe on 1,85-2,25 eurot talle eluskaalu kilo eest on üsna tavaline ja sagedasti tehakse heade loomade puhul pakkumine ikkagi hinnatabeli ülemise otsa poole. Heade pakkumiste valguses kipuvad sageli ununema olukorrad, millega me pole varasematel aastatel rahul olnud. Olgu selleks siis vaidlused loomade kaalumise juures, loomade eest maksmise juures või siis pole üldse lubatud hinnaga loomadele järgi tuldud.

Lambakasvataja eest ei seisa mitte keegi teine, kui ainult lambakasvataja ise. Selleks, et lambakasvataja saaks turult võimalikku parimat hinda, on vaja kasvatajal meelekindlust, et mitte iga ilusa hinnamuutusega eelmine tehing üles öelda ja uue juurde tõtata. Kogu protsess on vaja rahulikku meelt ja omavahelist suhtlust. Ainult nii jõuame stabiilsemate hindade ja kaubandussuhte juurde. Eestlased on oma loomnu poolest suhteliselt rahulikud ja mitte eriti kuumaverelised kauplejad. Looma hinna üle kaubeldes ei maksa tunda häbi, kui me teame, et loomad on seda väärt.

Küll aga ei maksa oodata erakordselt kõrget hinda kehvematest kasvutingimustest pärit loomade eest, kes ei näe ehk nii esinduslikud välja. Eks tuleb anda endle aru, kui palju need loomad ikkagi tegelikult väärt on. Kahjuks kohtab üsna sageli loomi, kes on olnud üsna kehvad karjamaal ja vahest veel mõne parasiidi poolt puretud – arusaadavalt ei paku keegi nende eest kõrget hinda. Loomade kokkuostjad on öelnud, et Baltikumi parimad lambad tulevad Eestist. Ehk siis tasub selle üle uhkust tunda, et oleme õigel teel.

Iga kord, kui tuleb kusagil arutelus jutuks koostöö või inimestevahelised kokkulepped, meenub mulle Ümera lahing. Ümera lahingus võideti ülekaalus olevat vastast, kuna lahinguplaanid lepidi kokku ja sellest peeti kinni. Loomulikult olid soodustavaid asjaolusid nagu vastaste luurerühma ekstsismused ja vastase närvilisus, kuid siiski – lahing võideti.

Ma soovin kõigile, kes praegu loomi müüvad, väikseid ja suuri võite kauplemisel!

Vallo Seera

Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liidu tegevjuht

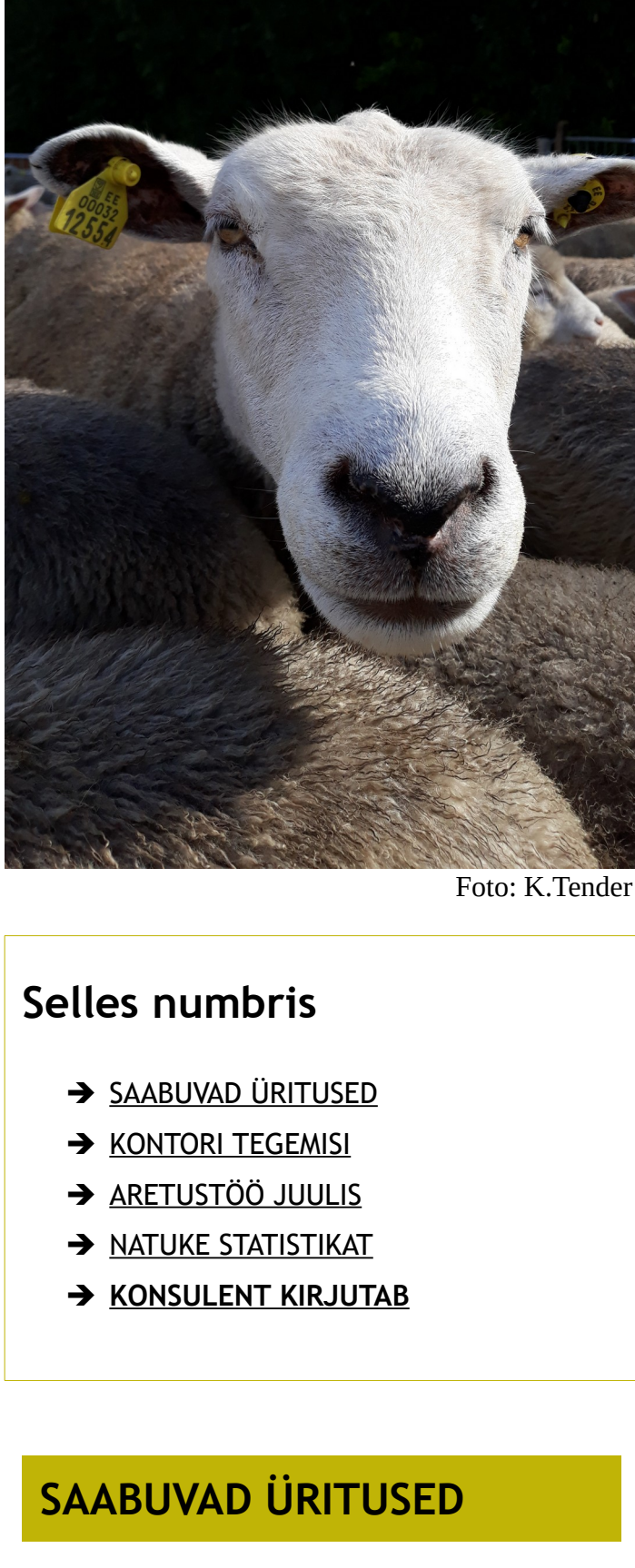

Foto: K.Tender

Selles numbris

- SAABUVAD ÜRITUSED
- KONTORI TEGEMISI
- ARETUSTÖÖ JUULIS
- NATUKE STATISTIKAT
- KONSULENT KIRJUTAB

SAABUVAD ÜRITUSED

25.septembril algab Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis kursus “Vinnutatud/kuivatatud ja fermenteeritud toodete valmistamise koolitus”, mis on osalejale tasuta (PRIA meede 1.1)! Loe täpsemalt ja registreeru [siin](#).“ raames ja on osalejatele tasuta.

6.oktoobril toimub Maaülikoolis koolitus “Ravimite vastutustundlik kasutamine ja farמיד bioturvalisus”, mis läheb arsesse loomade heaolu toetuse taotlemisel. Koolitus toimub programmi “Teadmussiirde pikajaline programm loomakasvatuse valdkonnas” raames ja on sihtrühma kuulujatele tasuta. Vajalik on eelnev registreerumine. Loe täpsemalt [siit](#).

Foto: K.Tender

KONTORI TEGEMISI

Vallo Seera, tegevjuht

1.-2. juulil toimus Toilas Liha fookusgrupi koostöö arendamise arutelu ja koostöö võimaluste koolitus. Arutluse teema oli välja seadmisel, et kas ja kuidas saaks võimalik loodav tootjaorganisatsioon toimida ja realiseerida tootjate toodangut lühikese tarneahelaga ja tootja huve silmas pidades. Osales Vallo Seera.

03. juulil toimus Maaeluministeeriumi (MEM) koosolek teemal “Talust taldrikule” strateegiaplaan. Seal tutvustati järgmise eelarveperioodi planeeritavaid tegevusi, et põllumajandusettevõtetest jõuaks toit võimalikult lühikest teed pidi tarbijani ja oodati ka tagasisidet ettepanekutena. Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liit (ELKL) tegi ettepaneku, et seoses toiduseaduse muutumisega (alates 01.jaan. 2021) ja muudatustega väiketapamajade kasutuselevõtu osas laiendada isikute ringi, kellel oleks volitus teha kohapealses väiketapamajas looma tapaeltset ülevaatus ja tapasaaduste ülevaatus.

Juulikuul jooksul tegutsesid lambakarjades käimisega ja ühismüügi pakkumiste tegemisega. Paljud loomad on vajanud veel veidi aega kasvamiseks. ELKL vahendusel on läinud koostöös Raka kogumiskeskusega juulis üks koorem loomi Hollandi turule.

21.-22. juulil osalesid Eli Sellis ja Vallo Seera Mahekoostöökoogu nõupidamisel, kus arutati erinevaid MEM poolt välja pakutud mahepõllumajanduslike nõudeid järgneva 2021-2027 perioodiks. ELKL üks seisukohtadest on, et mahetootmise lauskontroll on ebaproportsionaalselt suur ning ametkonnad peaks usaldama rohkem tootjaid. Arutelu all oli muuhulgas veel liblikõieliste kasvatamise kohustuse suuruse põllumaadega, püsirohumaade mullaharimine, põllupinna mõõtmine kuplilisel alal, maisi kasvatamine võimaliku mahekultuurina jne.

Nagu tavaliselt, on olnud palju kirjavahetust ja suhtlemist PRIA, VTA ja MEM esindajatega. Palju koosolekuid, mis jäid kevadel ära seoses viiruse levikuga riigis, tehakse praegu järgi – kiiresti, kirja teel ja veebivormis, ehk siis sisendeid on väga palju korraga ja erinevatest kanalitest.

Tavapärasust lisab veelgi Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu (ETKÜ) Märja majas ja ELKL kontoris toimuv remont ja küttesüsteemi rekonstrueerimine.

ARETUSTÖÖ JUULIS

Karmen Tender, aretustöö koordinaator

Juulis selgusid ELKL-i tellitud Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS-i poolt läbiviitud lammaste geneetilise hindamise tulemusid. Viljakuse ja kasvukiiruse aretusväärtused said Pässusse kantud ning on andmebaasist kättesaadavad kõigile jõudluskontrollis osalevatele karjakasvatajatele, kes jõudsid arvutamiseks vajalikud andmed õigeaks ajaks esitatud. Karjad, kelle loomade kohta puudus piisav info, osalevad uuesti oktoobris toimulaval geneetilisel hindamisel. Seejuures tuleb meelde, et andmete Pässusse sisestamisega hätta jäämise korral küsige julgelt abi.

Abi on minult ka küsitud ja seda väga erinevatel teemadel. Sellest tulenevalt tuligi idee korraldada Pässu koolituste sari, mille raames koostan iga osa kohta juhendi ning esitlen ees video vahendusel. Esimeses osas valin ise viis korduma kippuvat küsimust, edaspidi aga ootan juba kasvatajate poolseid küsimusi, millest järgnevas osas kuulda soovitakse. Esimene e-koolitus toimub 19. augustil ja teine juba 2. septembril. Iga osa jaoks koostatud juhendi saadan failina kõigile kasvatajatele. Seega küsimusi saavad esitada ka need, kes videokoolitusel osaleda ei soovi.

Juulis toimusid ka enamik talletade 100 päeva massi kaalumisi, millega samaaegselt jätkasin jäärade hindamist. Täna veelkord kõiki külastislahkuse ja hindamatute kogemuste eest! Augustiks on mul jäänud veel mõned talletade kaalumised, mille kõrvalt jõuan juba ülejäänud karjadesse jääraaputusse hindama tulla. Selleks võib mulle helistada/kirjutada ja aja kokku leppida, ülejäänutega võtan ise ühendust, kui nimekirjas teieni jõuan.

Uute kohtumisteni!

NATUKE STATISTIKAT

Olivia Tili, kuukirja koostaja

Seekordne statistikanuuke on varemilmunust pisut erinev, sisaldades PRIA andmeid lammaste ja kitsedega toimunud “sündmustest” kolme kuu kohta – mai, juuni ja juuli.

Esmalt märgistamisest. Lambaid, kes said endale numbrid kõrva (ja sissekande PRIAsse) oli maikuu 3712, juunis 2042 ja juulis 3535. Samal ajal nummerdati kitsi vastavalt 69, 63 ja 115. Mõlema loomaliigi puhul on kõige laisemaks numbritega märgistamise ajaks olnud juunikuul, mil ilmselt tegeleti söödavarumisega.

Enim hukkus lambaid maikuu, kui oma õnnetu otsa leidis 367 looma. Juunis ja juulis hukkus vastavalt 282 ja 180 villalooma. Kitsi hukkus kõige rohkem juunis – 10 looma. Mais ja juulis oli hukkunud kitsede arvud 8 ja 3.

Kõige rohkem lambaid jäi samuti kadunuks maikuu – 195 looma. Juunis ja juulis läks teadmata suunas kaduma vastavalt 57 ja 78 looma. Kitsi seevast kuigipalju nende kuude jooksul kaduma ei läinud – kolme kuu kohta kokku 7 looma, neist 3 juunis ja 4 juulis.

Tapamajja jõudis maikuu jooksul 488 lammast ja 13 kitse, juunis vastavalt 711 ja 30 looma ning juulis omakorda siis 619 lammast ja 18 kitse.

Kohapeal tapeti mais 544 lammast ja 54 kitse, juunis 550 ja 30 ning juulis 494 ja 32 looma. Võrreldes tapamajas ja kodus tapetud lammaste ja kitsede arvude näeme jätkuvalt kodus tapmise suurt osakaalu. Kui lambaid on nende kuude jooksul siiski tapamajadesse jõudnud rohkem, kui on olnud kodus lihaks tegemisi, siis kitsed realiseeritakse ikkagi valdavalt kodus.

Eestist on nende kuude jooksul viidud välja ainult lambaid – juunis 5 ja juulis 1637 looma. Import on toimunud maikuu (1 lammast, 3 kitse) ja juunis (14 lammast). Ilmselt mõjub impordile halvasti ka erakordne aasta, mis tõuloomade ostmise oluliselt keerukamaks muudab.

Suurematesse kogumiskeskustesse liikus loomi ainult juulikuus – 1642 lammast.

[Tagasi sisukorda](#)

Foto: M.Ignatjeva

KONSULENT KIRJUTAB

SOLAARDERMATIIT EHK KATKINE PEA - SUVISE AJA JA SUGULOOMAVALIKU PROBLEEM

Liilia Tali, konsulent

Paljud lambakarjad on suvel hädas katkise ja nn “kärnas” peadega. Tegu on piinava tervisehäda, mis häirib loomi just karjamaaperioodil. Kõrvade ja silmade ümbrus, sarvekohad, vahel ka nina on karvavabad ja katki. Lihtsamal juhul on peapiirkonnas ainult kärnad ja villid, raskemal juhul suured veritsevad haavandid. Probleem püsib, kuni põuke on intensiivne ja putukad aktiivsed. Ärritajate kadudes – enamasti alles sügisel – armistuvad haavad kiiresti, aga uuel kevadel algab kõik jälle otsast peale.

Katkiste peadega loomad ei taha olla lagedal ja hoiavad terve päeva varju, et pääseda haavu pidevalt ärritavate putukate käest. Koos haigete emadega püsivad siis võsas või laudas ka tallet ega lähe sööma. Eriti on vähem piinuda ja tallet ei saa ka karjamaarohu emalt vältida. Tabandunud uted on suve lõpul kõhnad ja tiinestuvad halvemini, tallet ei kosu. Seega kaasuvad nii otsesed kui kaudsed kahjud.

Kärnased kõravad võivad viidata dermatiidile.

Foto: M.Ignatjeva

Põhjusi on kombinatsioon nahalestavad, allergiast ja nakkushaigustest, aga enamasti on geenide üsna lihtne – ootsinud leiduvad valgustundlikud ained põhjustavad looma organismi jõudes päikese kiirgusega reaktsiooni. Lambaid, kes said endale numbrid kõrva (ja sissekande PRIAsse) oli maikuu 3712, juunis 2042 ja juulis 3535. Samal ajal nummerdati kitsi vastavalt 69, 63 ja 115. Mõlema loomaliigi puhul on kõige laisemaks numbritega märgistamise ajaks olnud juunikuul, mil ilmselt tegeleti söödavarumisega.

Enim hukkus lambaid maikuu, kui oma õnnetu otsa leidis 367 looma. Juunis ja juulis hukkus vastavalt 282 ja 180 villalooma. Kitsi hukkus kõige rohkem juunis – 10 looma. Mais ja juulis oli hukkunud kitsede arvud 8 ja 3.

Kõige rohkem lambaid jäi samuti kadunuks maikuu – 195 looma. Juunis ja juulis läks teadmata suunas kaduma vastavalt 57 ja 78 looma. Kitsi seevast kuigipalju nende kuude jooksul kaduma ei läinud – kolme kuu kohta kokku 7 looma, neist 3 juunis ja 4 juulis.

Tapamajja jõudis maikuu jooksul 488 lammast ja 13 kitse, juunis vastavalt 711 ja 30 looma ning juulis omakorda siis 619 lammast ja 18 kitse.

Kohapeal tapeti mais 544 lammast ja 54 kitse, juunis 550 ja 30 ning juulis 494 ja 32 looma. Võrreldes tapamajas ja kodus tapetud lammaste ja kitsede arvude näeme jätkuvalt kodus tapmise suurt osakaalu. Kui lambaid on nende kuude jooksul siiski tapamajadesse jõudnud rohkem, kui on olnud kodus lihaks tegemisi, siis kitsed realiseeritakse ikkagi valdavalt kodus.

Eestist on nende kuude jooksul viidud välja ainult lambaid – juunis 5 ja juulis 1637 looma. Import on toimunud maikuu (1 lammast, 3 kitse) ja juunis (14 lammast). Ilmselt mõjub impordile halvasti ka erakordne aasta, mis tõuloomade ostmise oluliselt keerukamaks muudab.

Suurematesse kogumiskeskustesse liikus loomi ainult juulikuus – 1642 lammast.

[Tagasi sisukorda](#)

MEEDIAKAJASTUSI

[Seitse ja pool eurot looma eest pole taotlemisväärne väärt](#) Maaleht, 9.07

[Lambaliha turu eripärad – tallet müüme Hollandisse, liha ostame Uus-Meremaal](#) Maaleht, 16.07

[Doktorikadriga taluperenaine lõpetas ülikooliga töөлõpingu ja sai täiskohaga muhulaseks](#) Delfi, 22.07

[RAHVAKALENDER: Olevipäev toob tähed taeva](#) Delfi, 22.07

© 2020 Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liit

Aadress:
Aretuse 2, Märja alevik,
Tartu linn, 61406, TARTUMAA
[www.lammas.ee](#)

Kuukirja antakse välja MAK 2014-2020 teadmussiirde ja teavituse toetuse meetme rahastusel. Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate kuukiri saadetakse kõigile liidu meililistiga liitunud liikmetele. Kõik kuukirjaga seotud ettepanekud ja kommentaarid on oodatud aadressile [oliviatiil@gmail.com](#)